

John Carter Brown
Library
Brown University

DERDE
DISCOVERS.

VVaer in

By forme van Missive den geheelen staet van
de Vereenichde Oost-Indische Compagnie voort ten vollen gere-
monstreert, als ooc vvat de Participanten en het gemeene
Landt vanden beginne daer by genoten, tot grooten
afbreuc vande Portegiesche Trafycque.

Ende

Met goede redenen bewesen/ dat by soo verre
dese geotropeerde West-Indische Navigatie van Godt niet
gelijcken succes sal gesegent worden/ dat niet alleen de Par-
ticipanten meer voordeels genieten sullen/maer ooc de
byre Nederlantsche Republique t' allen tijden so
sal gequalificeert wesen int stuc vande Equip-
page ter Zee / datse voor de Castiliaensche
macht niet meer sal hebben te vresen/
waer op ten lesten eenen versker-
den vrede sy te verhoppen.

*VWorden derhalven alle getrouwve vermogende Pa-
triotten des Vaderlants, so noch niet op dese leste Compagnie hebben ge-
teeckent, vriendelicken vermaent, datse tot dese Equippage, die nu
voorgenomen voort, mede vullen na hare gelegenheyt mil-
delick contribueren, also na de betaling vanden eersten
termyn op den leste Decemb. de Compagnie vil-
licht sal gesloten vworden, om niet meer te
mogen teecken.*

**Hier by een Extract wt een Tegen-vertooch op secker Discours/
by eenige miscontentierde Participanten vande Oost-Indische
Compagnie wtgegeven.**

Ghedruckt int laer ons Heeren. 1622.

Tot den Leser.

NA dat by de Hooch. Mog. Heeren Staten Generael opt versoec vande Participanten der Oost-Indische Compagnie alsulcken redressement vande ordre te stellē vvas voorgenomen, vvaer door men vander Bevvinthebberen oprechte administratie sal genoegsaē verskeret vvesen. Also onder andere noodige punctē mede besloten is, dat men de Bevvinthebberen na de afgedane generale reeckening (die sy bereyt zyn te doen) sal prolongerē het oetroy. Ende na dat se 4. jarē noch hebben gecontinuirt, sal een derde part vutgeset ende nieuwve inde plaets ghestelt vvorden, dat ten allen 3. jaren sal geobserviere vvorden. Ende vvanneer jaerlicx de reeckningen geschieden ten overstaen van eenige hooft participanten, sal men haer overgeven extract vanden staet. Ende sal ten allen 4. of 6. jaren de generale reecknung voor de hooft participantē gesloten vvorden. Dit alles niet tegenstaende, so syn van sommige ongeruste menschē eenige famense libellen in druc vutgegeven, in vvvelcke de personen ende administratie vande Bevvinthebberen, als ooc de regering ende theleyt vande geheele Compagnie calumnieselic vvorden getraduciert, sa met veel leugenen ende injurien tegen reden, recht ende vvaerheyt besvvaert. Waer door deselve in haer eere, goede naem ende fame grostic worden gelediert, ende getracht by de Ingesetenen niet alleen ordines te maecken, maer ooc om den gevvenschten voortganc vande hooch noodige West-Indische Navigatie te retardiren. VVat de vrome Bevvinthebberen belangt, die sullen hare actien met een generale reecknung wel justificiren, tot confusie van alle Calumniateurs. Ende om dat den ghesegenden Oost-Indischen Staet gants schorfdelijc van deselve afgheschildert wordt, vvaer door eenighe Patriotten van't teeckenē op de VWest-Indische Compagnie afghetrocken heb ic met dit cort Discours tselve na vermenighen ernstlick vvillen contramineren.

RPJCB

YN HEERE,

Alsoo eenighe Bewindt-hebberen op't
verschrijven van de Hoohmog. Heeren Staten
Generael tegenwoordich inden Hage vergadert/
om vande toerustinghe eener machtiger Vlote op
West-Indien niet den anderen te beraetslaghen:
Wantmē t'eenemael nu geresolbeert is daer mede
voort te gaē/eñ dat niet stuc-wijse/maec met ee-
ne goede Schips-armade in des Heeren Naem eens te beginnē/waer
na alle de Vromen wel hertelick verlanghen/ te meer/nu door Godes
beschickingh dat tepckenen by de Patriotten tamelick geavanceert is/
dat villicht wel mocht ooc kortē een eynde nemen. Soo heb ick niet
konnen onderlaten D. L. in tijds hier van te advertieren / alsoo ghy
door desen alijt verklaert hebt in dese Compagnie mede te willen par-
ticiperen/om daer mede niet alleen te betoonen uwe goede trouwe af-
fection tot de beschermung van ons lieve Vaderlandt / maer oock om
andere vermoghende Patriotten met uwe exempel tot gelijcke contri-
bution te inbitiren/waer toe den ghesegenden staet vanden Oost-Indi-
schen handel veel goets ghedaen heeft. Maer om dat by sommighe
Voleanten seer verkeerdelick daer af ghespzoocken wordt tot grooten
achterdeel ten regard van't tepckenen op de nieuwe West-Indische
Campagnie. So sal ick het ny niet laten verdricten/niet tegenstaen-
de hier van in de twee vorige Discoursen/so het voorszede Jaer wtghe-
gaen/verhaelt is/noch eenmael den gheheelen Oost-Indischen staet/
van den beginne tot dese Maent toe/doch claerder ende volkommener
te beschrijven/ als oock die goede ordze so van de Bewinthebbers daer
in is ghehouden gheweest de voorszede Jaren/ om te betoonen wat de
Oost-Indische Compagnie den tijdt van 25. Jaren tot nu toe door
des Heerē Segen geprosentiert en volgens met fundamentale redenen
sal bewesen worden / dat deur dese leste geotropeerde West-Indische
Navigatie / meer voorszels door de Participanten / met meerder
dienst door de Geunieerde Provintien/en groter afbreuck door den
Koninck van Spaengien / met de hulpe van boven sy te verwachten/
waer op ten lesten alle vrome Patriotten sullen moeten toestaen ende
poseren

noseren die over-groote nootwendicheyt vande Oost ende West-Indische Navigatie vooz dese Vereenichde Nederlanden/sonder dewelcke de goede Inghesetenen als oock hare Nabueren ende Vrienden gheen en bestendighen vrede van Spaengien in eeuwichheidt hebben te verwachten.

Wat de Compagnie met hare Schepen gewonnen, soo van den Iare 1595. tot den Iare 1602. incluys vvtghevaren.

Wordt dan wt de Remonstrantie der Bewindt-hebberen van de Oost-Indische Compagnie aen de Hooch: Mog: Heeren Staten Generael overghegeven/ klaerlick gedemonstrierd/ dat van den Iare vyf en tnegentich (als men eerst met vijf Schepen begonnen) tot den Iare 1601. syn wtgevaren 45. Schepen/ daer van in dese Landen wederom rijckelijc gheladen gearriveert syn drie en veertich Schepen/ waer mede de Participanten vooz haer supver ghewinst binnen den tijt van ses Iaren genoten hebben twee hondert en dertich Tonnen-schats.

Anno 1602. syn wtgevaren 14. Schepen/ die maer een retour ghehadt/ om dat de Vereenichde Compagnie int volghende Jaer haren aenbauck ghenomen/ ende heeft den Participant in als wederom ontfanghen drie Capitalen min een vyfde part.

Volgt vvat den Participant vande vereenichde Compagnie van den Iare 1604. tot dit Iar 1622. incluys ghenoten.

Anno 1603. als de Vereenichde Compagnie vande thien Jarighe reecknung by de Hooch. Mog. Heeren Staten Generael geoctropeert is by de Participanten op drie termijnen tot den Iare 1605. het volle gheteyckende Capitael betaelt. Ende alsoo de Participanten van de Bewindt-hebberen daer op eens interest hebben ghenoten/ moet het begin van hare inlaghe ghenomen worden/ van't Iar 1604. Waer mede elcken Participant tot den Iare 1620. in April aen wtgiste ghenoten heeft in sestiën Iaren tijds twee Capitalen/ behalven den interest Anno 1617. vande Bewint-hebberen ontfanghen/ so dat den Participant binnen den tydt van sestiën Iaren aen wtgiste op een hondert Gulden Capitael wt de Compagnie op reecknunge ghetrocken heeft/ twee hondert ses Gulden een oort / hier by gheset het vzoijt soo elck van syne ontfangene ende op rent wtgheleende Penninghen vooz ende na ghenoten/ dat oock bykans een half Capitael sal maerken: Die nu 'tselbe Iar 20. hare actien na de voozsz. ontfanghene wtgiste hebben vercocht/

vercocht/ die hebben daer en boven noch ghenoten vooz elck cent aen
ghereede Penninghen twee hondert ende dertich/ veertich ja ooc som-
mighe vfstich Gulden/ facit dat eenighe verkoopers datmael in seftien
Jaren tpts met een Capitael vooz haer supver gewinfts genoten heb-
ben in contanto vier Capitalen/ ofte met een hondert Gulden jaerlicks
24. gheprofenteert.

Die nu hare actien Anno 20. niet en hebben vercocht/ die mogen noch
boven die twee Capitalen soo sp vooz desen ghenotenneffens een half
Capitael soo met die vooz 3. Capitalen in thien Jaren aen interesse
geprofenteert/ noch ghenieten dooz verkoopinge van hare actie on-
trent twee Capitalen/ maect tsamen vijfte half Capitael/ hier van ge-
trocken een Capitael vooz haer inlaghe/ rest dat den Participant/ soo
spn actie nu verkoopt/ in achtien Jaren gewonnen heeft met een hon-
dert Gulden inlaghe/ de somma van ontrent vierde half hondert gul-
dens/ facit dat hy Jaerlicks met een hondert Gulden ghenoten heeft
achtien Gulden. Dat is voozwaer noch een goede Weese-rent/ waer
mede een danckbaer Rentenier (dunckt my) hem sal laten genoegen.

Maer die nu hare Actien niet willen vercoope/ die hebben boven het
ghene sp alreede gheprofentiert noch te verwachten hare quota aen de
goederen die alreede int Landt overghebrocht/ soo ontrent anderhalf
Capitael sullen maecken/ behalven datmen tegenwoordich in Indien
ende onder weghen heeft / daer van wy terstont eenen generalen staet
sullen leveren/ als wy eerst van't gene alhier int landt is/ eenen genera-
len overflach sullen int cozte geresonstiert hebben.

Zoo sult ghy weten/ dat wy het voozleden jaer 1621 tot Augusto/
vooz eerst af-ghetrocken wesende ontrent 70 tonnen Goudts/ zoo de
Compagnie a deposito heeft / ende andere schulden die de Compagnie
noch schuldich zijn/ na voozgaende taxatie / alhier noch in voozraedt
hadden vier en twintich tonnen Goudts/ seven ende vfstichdusent
sevenhondert vier en t'seventich guldens. Waer teghens men we-
derom equipieret heeft twaelf Schepen/ die oock ontrent 20. tonnen
Goudts/ met alle behoeften gekostet/ die daer en boven noch mede ghe-
nomen in contant gelt/ achtmael hondert dusent stucken van Ach-
ten/ makende oock twintich tonnen gouds om daer mede onsen han-
del te dyven/ afghetrocken nu de 2457774. van de 40. tonnen goudts/
zoo die 12. Schepen met de ladinghe gekostet hebben / is de Comp-
agnie alhier 'tvoozleden jaer noch schuldich gheweest ontrent 15. ton-
nen gouds. Waer teghens die goede Godt ons sulcken rijcken zegen
binnen den tijdt van acht maenden verleent heeft (daer van hy moet
ghedancht zijn) desghelijcken wy in 26. jaren/ 30 langhe wy den Oost
Indischen handel ghedreven / noyt ghehadt hebben / want dit Jaer
1622. in Februario zijn wyt Oost-Indien overgekomen/ 2. Schepen
rijckelijck gheladen/ die getaxeert waren op 24. tonnen goudts/ daer

na zijn in Julio met eē seer rjke Cargason gearribiert 3. Schepē/daert van de ladinge geestimeert is op 48. tonnen gouds. Ten lesten zijn in September ende October noch 4. schepen rjckelijck gheladen overghelomen / daer van het Cargason wordt geestimeert / omtrent 36. tonnen gouds: maect tsamen hondert ende acht tonnen gouds / zoo wy in acht maenden van den segghenden Godt bekomen hebben / Afghetrocken nu de 15. tonnen gouds / so de Compagnie het voorszeden jaer schuldich van 108. tonnen gouds / zoo dit jaer ingekomen / heeft de Compagnie alhier noch in vooraet omtrent drie ende tneghentich tonnen gouds.

Boven desen voorgaenden staet die alhier int landt is / hebben wy het voorszeden jaer in Oost-Indien gehad aen contant gelt / komenschap ende schulden / ter somme van tseventich tonnen gouds / ende daer benevens seven ende tseventich schepen / met gheschut / vijres / ammonitie van oorloge versien / met noch alle de Fortressen en Steden / die ten minsten met een tien duysent mannen zoo soldaten als bootsvolck versien. Nu verstaen wy met de leste schepen die in October over ghelomen zijn / dat te Jacatra voorsz onse Stadt Batavia noch gheladen worden vpf schepen die met een Cargason / ten minsten van een half Capitael / zoo de Heere haer behouden repse verleene / wel haest mochten overkomen. Nu sult ghy seggē / dat het voorsz Capitael vande 70. tonnē golts in Oost-Indien door de retourē dit jaer alhier gehad / seer geswacht is. Daer op ic u verschere / dat t'selve Capitael door de 12. schepen die het voorszeden jaer van hier met 20. tonnen gouds aen gelt upt ghevaren / noch ongelijck mēer versterckt is. Hier upt moghen alle danckbare Participanten ende Actie-koopers de rekeninghe maken / dat teghenwoordich desen treffelijcken vooraet / die alhier int Landt / in Indien ende onderwegen is / sal overtreffen / die weerde ten minsten van 3. Capitalen.

Hier by gheset over de derde half Capitalen voorsz desen aen uptgiste ende rente ontfangen / sal een danckbaer Participant niet met waerhept moghen segghen / dat zijn inghelepte Capitael in achtien jaren tijds / door des Heeren segghen alzo toe ghenomen / dat seten minsten vpf Capitalen overtreffen. Hier in zijn niet gerekent de Fortressen ende Steden / die in haer behoorlijcke defensie ghebracht / zijnde met ammonitie ende anders teghen onse byanden wel versozght zijn.

Hier op sult ghy segghen / waerom dan de actien tot sulcken legghen prijs ghedaelt / zoo uwe voorsz rekeninghe bestendich. Daer op ick antwoorde / dat de rekeninghe vant profijt voorsz desen van de Participanten getrocken / zoo ick die ghestelt hebbe / van geen participant kan gecontroleurt worden / als oock den overslach van den generalen staet der Indiaensche goederen ende schulden alhier int Landt zijnde / zoo van de Bewinthebbers van alle de Kameren tot Amsterdā op den

den elften Junij 'tvoorzleden Jaer is gheraemt. Ende daer op in Julio ende Augusto twee schepen rijckelijck gheladen inkomende / is de taratie vant Cargason naderhandt mede daer in gesloten. Desghelijcken den generalen staet / vant ghene in Indien is / is van de selve oock beschreven / maer de taratie van het rijcke Cargason van de neghenscheppen / dit jaer 1622. ingekomen / is niet by de Bewinthebberen maer van ervaren kooplieden beraemt. Dat nu de actien tot sulcken legghen prijs ghedaelt zijn / daer op segge ick ooc met de Dooleanten / dat het strijt tegens de naturre der sake / daer toe veel geholopen hebben der ondancbare Dooleanten atroce calumnien / die de vrome Bewinthebberen wel sullen beantwoorden oyt toekomende Jaer / als de generale rekeninghe sal ghehouden worden / want dan het Oestrop komt te expireren. Altijt ben ick met alle Participanten versickeret / dat wanneer daer uptdelinghe aen specerien ofte geld sal geschiet zijn / dat de actien tot hooge prijzen wederom sullen opstijgen / gelijk sy in twee jaren herwaerts teghen alle reden ghedaelt zijn. Ghelijck gebeurt is Anno 20. als na de uptdelinghe eenige schepen inguamen / zijn de actien met verwonderinghe van de Bewinthebberen haestich opghelopen / verhopende binnen twee Jaren wederom eenighe uptgiste te ontfanghen. Doch hadden sy den generalen staet van te voren gheheten / sy souden zoo niet ghekocht hebben : Want sy lichtelijck hadden mogen oordeelen oyt het slot van de gehoudene rekeninghe / dat af-ghetrocken de penninghen a deposito / als oock de kosten van de equippagie der twaelf schepen / gheen overschot was tot uptgiste int volghende Jaer 22. En dat oock dit Jaer 22. ghene uptdelinghe geschiet is / datse door den oorlogh / daer mede schier gantsch Christenrijck ontfleken / bygekomen. Want de komenschappen niet hebben konnen verteerd worden / dat met den vrede in Brancrich / Duytschlandt etc. sal beteren / als het God believen sal haer daer mede te zegghen.

Nu vraecht ghy mi / hoe ick aen den staet van Indien ben geraect / nademael door alle de Oost-Participanten de Recken-boecken toeghesloten / waer over de vrome Bewinthebberen van eenige onbeschoorlijck beschuldicht worden. Zoo sult ghy weten / dat alle Jaer omtrent Mey / binnen Amsterdam / de Bewinthebberen van de respective Kameren komen / aldaer de Boecken van de selve naergesien / waer by de drie Oufanghers van haren ontfanc ende uptgeef / met allen goeden bewijs / verificatien ende ordinantien / by twee Rekenmeesters moeten betekendt overleveren hare documenten ende klare rekeninghen. Ende heeft niemant van de Bewinthebberen eenighe maniffement van penninghen / noch oock aen geen particuliere personen / die ghekocht ofte verkocht hebben aen de Compagnie / konnen eenighe betalinghe doen ofte jst vorderen / ten sy dat een ieder by specificalie

ificatie in-stelt' ghene by aen de Compagnie verkocht heeft/ d'wile
by de Rekenmeesters ende twee Bewinthebberen eerst wort ghevisi-
teert/ ende bebonden alst behoort/ wort ordonnantie gepasseert op de
Ontfanghers / die aldan vernoghens de selve teghens quittantie
betalen. Daer op wort dan ten lesten na boozgaende taratie van het
ghene hier int Landt is de rekeninghe ghesloten/ende sommige hooft
participanten daer nae gherommuniciert: Belanghende nu de reec-
keningh vant ghene tegenwoordich in Oost-Indien is/dat is onmo-
ghelick alhier Jaerlicks te sluyten. Want wy hebben aldaer over de
dertich verscheppen plaetsen/ daer van sommighe een/twee/ drie hon-
dert mylen ende meer van den anderen ghelegghen/ aldaer wy met on-
se Schepen negotieren/ wanneer daer Schepen inkommen/ worden
weder andere ghesonden/ soo dat het incomen ende wtgaen geen eynde
de heeft. Als tot Banda/ Amboina/ Molluques/ Jamben/ Bengala/
Sumatar/ Patana/ de ruste van Coromandel/ Surratta in Camba-
lien/ Japan / ia tot Alden in de roode Zee ende Mare Delzur toe. So
dat van daer alle Jaer voor ons int Landt alhier vaste precysse reec-
keningh te maecken/ sy onmogelick.

Dan noch wordt eben wel by den Generael ende Raden van In-
dien de Boecken van de Cantoren van verscheppen plaetsen ghevisi-
teert: De Rekeninghe van de Officieren ghesloten/ende daer op soo
veel moghelick ten lesten generale staet ghemaecht/ die ons dan wordt
Jaerlicks overghesonden / alle welke boozghedane Rekeninghen
sullen int openbaer gesloten ende ghejustificiert worden. D'wile niet
alleen sal strecken tot contentement der Participanten ende betuyg-
inghe vander Bewint-hebberen oprechte administratie/ maer oock tot
eene overtuyginghe van sommigher Clamanten wtgestropde valsche
Calumnien. Waer op dan vande Hoogh. Mog. Heeren Staten pro-
longatie vant octroy (dat nu met het volghende Jaer twee en twint-
rich komt te expiriren) sal verleent worden/ neffens een goet redresse-
ment vande ordie voor het toekomende/ waer door alle calomnien sul-
len ophouden tot meerder gerustheyt vande vrome Bewint-hebbers/
ende der Participanten.

Dus verre heb ick gheremonstreert den staet van den florierenden
Oost-Indischen handel / als mede wat de Participanten elcks voor
hare quota vanden begiune wt de Vereenichde geoctropeerde Com-
pagnie voor ende na genoten/ niet tegenstaende de sware lasten wegen
den Oorloghe te water ende te lande gesupportiert. Nu sal ick wt de
boozgaende discoursen/ doch dupdelicker beschrijven / wat oock het
publicq by dese Compagnie geprofentiert heeft.

Wat

Wat het gemeyne Landt van dese Oost-Indische Compagnie genoten ende noch geniet.

Wt der Bewint-hebberen Gemonstrantie aen de Hoogh. Mogende Heeren Staten overgegebede/ wort bewesen dat de Cantoren wegen de Licenten/ Conbopen ende Byssen van den Jaer 1596. tot den Jaer 14. inclusys van 88. Schepen/ so goede retouren ghehadt hebben ghenoten over de byf en dertich tonne Golts/ niet teghenstaende dat die eerste Schepen soo van 95. tot Anno 1602. wtghevaren door octrop van de Heeren Staten vant incommende conbop sijn by ghewesen. Wat nu de Cantoren van den Jaer 14. tot dit Jaer 20. geprofentiert hebben wt de voorgaende Jaren wel ontrent bereekenen.

Ten anderen/ moetmen bekennen dat alle de Schepen Boots-volc ende Soldaten/ dewelcke by de particuliere tot de Traficque wordt ghebruyckt/ niet anders en sijn/ dan eene gheweldige macht/ die sonder kost vande Landen in reserve ende waertgelt wort by de Particuliere ghehouden/ ende daghelicks gheoeffent/ om op alle occurrentien by de Landen ghebruyckt te worden/ sonder het welcke onmoghelick is eenighe bestendighe macht ter Zee te mogen hebben.

Ten derden/ is het een groot soulagement voor de Gemeente/ door dien veel dupsenden vande Ingesetenen door dese negotatie int werck ghehouden ende eerlick onderhouden worden.

Ten vierden/ moetmen bekennen dat het grootste profijt meer voor ons Vaderlandt hier in bestaet/ dat den Koninc van Spaengien door het decliniren vande Oost-Indische Traficquen aen sijnre syde/ nu Jaerlicks etliche millionē aen sijnre Tollēn misfen moet/ behalven den grooten schade soo hy ende sijnre kooplieden doorgaens gheleden/ als wy sijnre kraken/ Galeonen ende andere Schepen overweldicht ofte verdoynen hebben.

Ten 5. moeten wy de groote weldaet Godes hier in bekeunen/ dat wy in Oost-Indien altyt victorie hebben bebochten/ niet teghenstaende den Spaengiaert noch eens ia altemet tweemaal van Schepen ende Volc is stercker gewesen. Hier van wort inde voorgaende Discoursen eene ghedenckweerdighe Historie verhaelt/ daer over de Vrecht-vader Pater Johan Nep zich grootelicks verwondert heeft. Soo dat de Traficque aen onser syden dermaten toegenomen/ dat den stapel van de Specerijen/ die voor 200. Jaren te Veneetgen ende voor hondert Jaren in Portogael ghewesen/ teghenwoordich averst by ons ende de Engelschen gebonden wort.

Ten seften/ bestaet de grootste weldaet Godes hier in/ dat soo veel dupsent verblinde Indianen (die den Duyvel aenbidden) door onse conversatie ende Evangelische Predication vande verbloekte dienstbaerheyt des Duyvels verlost worden. In voeghen dat oock eenighe

Koninghen ende Prinsen hare Sonen overghesonden om in de Chri-
stelicke Religion alhier onderwesen te worden.

Over welck Geestelick ghewin wy ons van herten verblijden/ God
biddende dat de rest met de kennisse Jesu Christi tot harer eeuwigher
salicheyt moghen verlicht worden. Waer toe die goede Heeren Be-
wint-hebberen schuldich sijn alle behoorlike middelen te gebruiken
met oversenden van ghetrouwe/yzome Leeraers/daer op de Trafsj-
que met meerder seghens van den Heere sal gebeneficeert worden.

Alle welcke voorsz. verhaelde groote voordelen soo de Particulieren en
het Vaderlandt door den Oost-Indischen handel bekomen/ hebben
van klepne beginselen haren oorspronck genomen/tot dat Anno 1603.
die Vereenichde Compagnie gheoctropeert/ daer in vyf en tsestich-
ste half tonne Gouts van de vrywillighe Patriotten is gheteekent
worden. Welc Capitael door Godes segen (als boven verhaelt is) soo
heeft toeghenomen/ dat het naest de West-Indische Spaensche Tra-
fsjques de machtichste Compagnie is gheworden die ter Zee haren
handel is drijvende/ met verwonderung van alle de werelt. Daer van
Godt alleen die eere toecomt.

Reden, vvaerom men verhoopt dat de VVest-Indische
Compagnie voor de Participanten en het Landt
sal profytelicker vvesen.

Nu salick betoonen waerom door dese leste nieuwe gheoctropeerde
West-Indische Compagnie met Godes hulpe meer voordeels voor de
Participanten ende 'tgheneyne Landt wy verhoppen te becomen
O'welck mede sal dienen om mildelick tot dese Navigatie te con-
tribuiren.

Eerstelick/ om dat wy van hier op West-Indien in seiven Weecken
moghen overbaren/ daer toe een Oost-Indisch Schip van hier op
Bantam tusschen de dertich ende veertich weken moet hebben. Ende
van hier op de Molluken ten minsten een Jaer.

Ten tweeden/ Om dat ten respecte vande coyte retouren/maer het
bierde part vande ongelden tot de betalingh van't Boots-volck ende
Soldaten van nooden.

Ten derden/ Om dat een West-Indisch Schip in een Jaer twee of
drie retouren kan hebben/ daer toe een Oost-Indischs Schip ander-
half ja twee jaren tijts van nooden heeft.

Ten vierden/ Om dat de Oost-Indische Schepen na de derde rep-
se ghesleten/ daer die op West-Indien tot 12. ofte 15. reysen moghen
ghebruyckt worden.

Ten vyfden/ Om dat onse Inlantsche Schepen tot dese vaert be-
quaem/

quaem/ die onghelick minder sullen kosten.

Ten seften/ Om dat dese nieuwe Compagnie niet alleene met heer-
like Privilegien/ maer ooc met thien tonne Gouts ende t'winrich ges-
montierde Schepen vande Heeren Staten mildelick ghebeneficieert/
met dese belofte van't voorgaende subsidium te sullen verbeteren/ als
den staet van de Landen sal moghen liden / ende de saecken van de
Compagnie sullen comen te berepschen.

Ten sevendden/ Om dat de Compagnie mercklick sal verlicht wor-
den met de Gout-baert van Guinea/ die wy in treyn hebben. Als ooc
met de Sout-baert op Ponte del Re/ dat anders niet en cost dan
de vracht / die beyde Jaerlicks omtrent twee Millioenen sullen
uyt brenghen.

Ten achtsten ende ten lesten/ soo de Heere tot desen handel zijnen se-
ghen sal verleenen / sullen de Landen van alle extraordinaris contri-
butien verlost worden/ om dat wy dan met de Oost-ende West-Indi-
sche Vloot door Godes hulpe sullē bestant wesen die Spaēsche Schips
baert ende haren Traficque te verstooren/ daer op deselve decliniren-
de/ des Koninghs macht soo sal afnemen/ dat hy ten lesten onsen ernst
vermerckende/ eenen bestendigen vrede met dese Landen sal maecten
tot groote blijfchap van de gantsche Christenheyt / die door onse rust
ende welstandt in haren vorigen staet te seckerder sal florieren. Ghes-
lijck op onsen ondergauck (die Godt verhoede) consequentlick moet
volgen de ruine van alle onse Vrienden/ Rabueren ja Coningen/ Prin-
cen en Republicquen so niet spangioliert.

Maer ghy schijft verstaen te hebben dat den Spaenschen Ambas-
sadeur Mons Gondamor soo teghenwoordich in Engelandt/ den Ko-
ninck soude rondelick verklaert hebben / als dat synen Meester voor
desen wel toegesien/ dat syne Oost-Indische Concubijne van anderen
is beslapen worden/ maer dat hy geensins sal gedogen dat syne Echte
West-Indische Vrouw sal of heymelick bekropen ofte met ghewelt ver-
cracht worden / om welck te beletten hy syn gantsche macht sal em-
ployeren/ &cetera. Daer op wordt geantwoort/ dat den Coninc van
Spanien niet heeft toegesien/ maer met alle gewelt getracht heeft ons
wt Oost-Indien te houden/ doch (Godt lof) te vergheefs/ want wy oec
vorighe Jaren met onse Armada/ hoe wel die gheringer van Schepen
ende Volck ghewesen/ door Godes bystant/ teghens de Spaenschen
ende Portegiesen altyt de overhandt ghehadt/ met verwonderung van
alle de Koninghen ende Princen van Indien / die niet ons in goede
alliantie getreden zijn/ waer op wy ten lesten door Godes seghen al-
daer in macht alsoo toegenomen/ dat wy Steden ende Fortressen be-
timmert/ ende teghenwoordich den Spaengiaert met meuchte van
Schepen ende geluckiger Traffike verre overtreffen/ in voeghen dat
wy verhoppen hem metter tijdt aldaer den handel t'eenemael vruchte-
loos

loos te maecten/ gelijk het hem in Guinea wederbaren is/ niet tegenstaende hy de negotie vele Jaren te voren door syne Kooplieden aldaer ghezeben ende eenighe plaetsen met vaste Kasteelen ghedefendiert. Ende wat belanght dat den Koninck met alle ghewelt voorgenomen/ ons wt West-Indien oock te keeren/ dat weten wy wel/ doch dat staet alleen aen Godt/ die villich besloten heeft dat onschuldich vergoten Bloet van twintich millioenen Indianen (na het getuychnis vanden Spaenschen Bisschop Bartholomeus de las Casas) met dese occasie te wreken/ oock Gondamor schijnt hem te steunen op de groote macht van synen Meester / maer wy verlaten ons op den Heere onser Vaders Godt/ die ons so wonderlick wt der Spaensche Slavernye verlost ende den tijdt van bystich Jaren onder syn Vaderlike beschermung soo ghenadich tot desen dach toe erholden heeft/ wie het dan noch voor twee Maenden gheblecken heeft aen het impraculose ontsiet van Berghen op Zoom/ Waer van de Marquis Spinola / niet teghenstaende hy twaelf duysent Man stercker was/ op de aencomste van onsen cloetmoedighen vromen Prince van Oraengien (die Godt ons langhe wil ghesparen) haestich inder nacht met grooter schande heeft moeten af trecken/ na dat hy elf wecken met verlies van 14. duysent Man daer voor ghelegen ende noch niet eenen voet plaets van onse buyten wercken ghewonnen/ daer voor onsen Godt der Heyrscharen die zijne Dz. Exc. met wijs belept ende onse Chrijlieden met eene manlicke resolutie tot het vechten ghecouragiert heeft/ moet ghedanccht syn in eewigheyt. Hier wt moet Gondamor met Judas Machabeus concluderen dat de victorie wt den Hemel komt. Want soude dat vast gaen/ dat Godt altyt den stercksten helpt/ hy soude ons swacken tot desen florierenden staet niet verheben/ noch onsen stoel so vast in Oost-Indien niet gheset hebben / tegens den danck van dien/ die ons swacke met macht ende Majesteit verre is overtreffende. Waerom wy op des Heeren ghenadige bystandt ons betrouwende/ willen oock ten besten met den West-Indischen handel hoopen.

Tis wel waer/ dat hy zijn Kerck om onser sonden wille met bitter tranen-vroot dese drie Jaren ghespijst heeft / als hy in Chrijstenryck sommighe Coninckrijcken / Landen ende Steden/ door den Spaensgaert ende zijne adherenten heeft jammerlick laten debasteren ende plaghen/ dan sal sonder twijffel deselve wederom van het vreedende jock verlossen/ wanneer sy met ware boetveerdicheyt tot hem sullen suchen ende schrepen. Welcke verlossung wy door de verstooring vanden West-Indischen handel verhoopen te beromen/ soo anders in Menschelike consideratie eenighe verseeckerde verlossungh te stellen sy. Wel wetende nochtans/ dat Godt Almachtich door andere middelen ons can helpen. Van wy sprecken alleenlick ditmael van onse voorgenomen West-Indische nabigatie/ om dat deselve in aller verstandighen

ghen oordeel/voor het eenighe/ souberene jae leste middel ghehouden
wordt/ dat onder de Sonne sal moghen ghebonden worden. Van dit
gheboelen is oock ghewesen de salighe Coninginne Elizabeth/ eene
beschermesse in haren leven van Godts Kerc/ als sy haer Parlement
so toesprack. Gelyck Sampsons cracht in zijn lanck Day verborzen
was/also oock de macht van den Spaenschen Koninck/ inde schatten
en Mynen van Indien. En gelyck Sampsons cracht door het af snij-
den van zijn lanck Day gewacht worde/ alsoo en sal de macht van de
Koninck van Spanien niet eer ghebroken worden/van door de versto-
rugh van den West-Indischen handel.

Maer schryft ghy/ dat dese Navigatie voor ons veel periculoser sal
wesen/als de Oost-Indische/waerom eene machtigher Vloot sal van
noodē zijn/waer toe een groot Capitael bereyscht wort/diemen breeft
niet sal vinden. Daer op ghebeick u desen bericht/dat wy vanden be-
ginne den Oost-Indischen handel met geen minder perijckel hebben
begonnen/ ende wat wtcomste de goede Godt daer op verleent heeft/
dat hebt ghy voor desen wel verstaen. En alsoo den Koninc van Spa-
nien de Hauens vande Schepen niet mach gants ontbloten so wel in
West-Indien als Spaengie/om voor der Turcken/Africanen als ooc
onsen in bal beschermte te blijven / sullen wy de rest van sijn Schepen
niet te bebezzen hebben.

Hebt ghy niet ghelooft/wie dat voor een Maent ses Oorloch Sche-
pen vande Hoogh. Mog. Heeren Staten/ onse Coopvaerdye-schepen
komende van Levanten rijcklick gheladen tsamen in Salvo overghe-
brocht in spijt van 25. Spaensche Galioenen/ die ontrent Gibraltar
mepden de onse te overweldighen / maer ten lesten door onse coura-
gieuse resistentie syn met schande op de vlucht gebrocht/daer voor God
ooc moet ghedanccht wesen.

Ende wat belangt een suffisant Capitael/ so sult ghy weten/ dat het
teyckenen noch tamelick is voortgegaen/ maer na dat Godt Almach-
tich dese Landen met de heerliche victorie van Berghen op Zoom
voor 2. Maenden heeft verblijt/ doen men tegen ons (die van alle onse
Bontgenoten ende Vrienden schenen verlaten) te velde lach/ met vier
hondert Vaendelen Soldaten/ hondert en over de vyf en tsestich Coz-
netten/ in boeghen dat den Wyant wel twaelf duysent Man stercker
was als wy/ ghy en sout niet ghelooven/ hoe het teekenen daer na is
gheavanciert worden/so dat de goede Gemeente nu niet alleen gecou-
ragiert is voortaan de extraordinaris lasten tot den Oorloch (ziende
dat de middelen wel besteet zijn) goetwillich te continuiren/ maer ooc
eenige gesegende Patriotten die noch niet geteyckent/ haer mede heb-
ben onder de Borgeren vande West-Indische Societeit laten in regi-
streren/ ja sommighe/ die te wepnich gheteyckent/hebben hare quota

noch verbeteret. Zo dat wy een vol Capitael hopen te becommen/in-
sonder als noch de Ober-heeren hare ghesegende Gemeente met Da-
vid sullen voorgaen. En waerom salmen sulcken swaricheyt maecten
met tepkenen van eene klepne somma 4. daer ober men sal drie Jaren
betalen/ende daer van men tot allen tijden met gewinst kan wtiches-
den door vercoopinghe/ want als de Compagnie ghesloten/ wil elck
tepkenen/ ende dan moetmen met schade koopen. Ende op sulcken
voet souden vpsich Patriotten in een ghesegende Stadt tepkenende
elcks maer dupsent gulden/ 5. het Capitael met een half ton Goudts
verstercken/ sonder haren schaden. Doch om de swaerhoofdige eenen
moet te gheben/ soo sullen sy weten/ dat alreede over de twee hondert
Huysgesinnen geresolviert zijn haer avontuer in West-Indien te ver-
soecken/ ja dat vele Coopliden ende Schippers/die met groote Sche-
pen versien/ hebbende niet alleen hare Schepen aen de West-Indische
Compagnie gepresenteert te vercoopen/maer ooc de Pennigen te wil-
len mede avontueren. Ick soude wel op uwe andere vraghen beschept
gheven/soo die in de vorige Discoursen niet beantwoort waren/ doch
om de andere te contentieren soo dieselve niet ghelesen/ sal ick het met
dese navolgende trouhertighe vermanung slupten/ ende dat kortelick
om dat ic met Vrieven wt den Hage veradbertiert worde/ dat de Par-
ticipanten desen lesten Decembrys sullen het derde part van haer ghes-
teyckent Capitael ghereet houden/ alsoo by de Hoogh. Mog. Heeren
Staten finaliter is besloten tot de voorsz. Equippage met allen ernst
te treden. Onder tusschen betrachtende/ dat het beter is met een kleyn
ghedeelte van syne middelen de reste te conserveren/ als by ghebzecke
van dien/ na het droeflick exempel van Bohemen ende Duytslant/ het
eene met het ander te verliesen/ sonder dat eenighe particuliere mes-
contentementen wt saecke vande inlantsche troublen ons behooren te
verbzeenden vande liefde/trouwende ende schuldige plicht tot ons eygen
Vaderlant/ghemerckt wy onse Pennigen tot meerder eere en reputa-
tie vant Lant niet beter mogen besteden.

Eene trouhertighe vermanungh aen alle goede
Patriotten.

Nademael den Koninck van Spanien beliest heeft/ den Oorloch
te hervatten/ om daer door te plucken de vruchtē vanden twaelf
Jarighen Treves/soo laet ons het selbige nemen tot onsen voz-
deel/ ende eendrachtelick hem met couragie tegen gaen/ also by gere-
solveert is het uptterste te tentiren/ hebbende tot dien eynde alreede
onder de contributie ghebrocht alle syn Geestelicken/ ende vorder in
verschep-

verscheyde Koningrijcken ghesmedet eene generale schadelicke Ltgue
om ons aen verscheyden oorden met verscheyde leg hers te besoecken/
alst' twee leden ende dit Jaer is ghebeurt. Ende of wel zijn voornemen
met Bergen op Zoom ende Slups (Godt lof) door onsen vromen
Prins van Oraengien is tot schanden ghemaect/ so sal hy niet laten
den Oorloghe achtervolgen ende ons te mattiren/ so langhe hy geru-
stelick genietende is de groote rijcke incomstē van West-Indien/daer-
om salt hoosch-noodich wesen/ met den eersten int werck te stellen het
heroicq Concept vande West-Indische Compagnie. Welcke is van
sodanige consideratie/ dat door deselve onse Landen sullen haer ver-
stercken met nieuwe crachten ter Zee/commerciën ende alliantien/het
Bootsvolck behouden in dienstighe actien/ de Ingeseetenen verrijcken
met de Equipage ende profitable retouren/ ende dit alles met de mid-
delen gewillich gefourniert/ wt den overbloeit vande vermogenste/son-
der merckelicke dispense van hare finantien: Waer mede wy sullē den
Spaengaert ontrecken ofte crachtloos maecken de middelen door de
welcke hy dese Provintien ende andere Landen dus langhe heeft
kunnen met de Oorloghe inquieteren ende alsnoch onderwint te drep-
gen: Want in dese plaetsen sijn ghelegghen sijn schatten / ende eenighe
macht/waer door hy de gantsche Christenheyt is gewordē ontsachlijc.
Ende of schoon den Vpandt het selve sal soecken te beletten/ soo sullen
echter de excessive onkosten gerequireert tot sodanigen exploit/ons al-
hier een groot deel ontlasten vande dangiereuse ende bloedige Oorlo-
ghe/ inde welcke hy oec niet en sal kunnen continueren/door het defect
van sijn Indische profijten/die alreede wt schaersheyt vande finantie
tot grooten interest voor ettelicke Aaren sijn verpant ende gheantici-
peert/behalven dat hem sullen ontbrecke bequame Schepen/ Boots-
volck ende ammunitie ter Zee/ sonderlinge in diennin alhier daer op
stelle goede ordy ende toesicht. Also hebben soe de Participanten (die
tot hare eyghen behoudnisse ten dienste van het ghemeene beste hare
Benninghen in dese Compagnie sullen aventueren / te verwachten
merckelicke profijten / soo wt de handelinghe ende vaerten op Gunca,
Guiana, puncto del Re, ende andere die alreede sijn intrepn / als op ver-
scheyden nieuwe ghewesten van Africa, opte Eylanden van West-Ind-
ien/ Nova Hispania, terra firma, Brasil, ende de Landen ghelegghen aende
zuyt Zee die in het Ootrop van dese Compagnie sijn begrepen: Want
of schoon de Capitalen (soomen de saecke te recht wil by de handt ne-
men) souden komen te monterē by de hondert tonnen Gouts / soo is
nochtans de vaert op Gunca (alwaer ordinarijs/so opte Gout/ als de
Grepn kuste ontrent twaelf hondert duysent Guldens jaerlicks wer-
den verhandelt) ghenoechsaem alleen bastant te suppoortē een redes-
lickē interest over het voornoemde Capitael: Also de selve Vaert wel
eer we-

eer wesenbe wel gemenageert/ 'plach te gheben 50. 60. percento/ ende tot deselve vorighe fleure door dese Compagnie lichtelick soude zijn te brenghen.

De Zout-vaert op te Eylanden van Cabo de Verde ende Puncto del Re (inde welke jaerlichs over de hondert en vijftich groote Schepen soude kunnen werden geemploeeert) is bestant omme te compenseren de extraordinaere onkosten diemen op seker explooten sal moeten doen/ alsomen de selve Schepen op diversche quartieren sal konne gebuycken/ ende by ghebyck van goet succes vol Zouts laten weder keeren/ omme de vruchten vande Schepen daer mede te salveren.

Wat aengaet het succes van de vordere profijten is van seer goede apparentie/ also de Landen/ waer op wy het princepale ooghe spij hebben/ minder als in twee Maenden kunnen werden beseyt/ de Inwoonders van dien het meerendeel onse goede geaffectioneerde/ mette welke wy alreede zijn in handelinghe : Als by exempel inde Landen van Guaiana/ zijnde een natie van goet natureel/ woonachtich in een gesonde en vruchtbare contrepe/ bequaem om te teelen allerley vruchten: Alwaer men soude maerken colonias, ende Suicker-riet planten/ ghelijckerwijs de Spaengiaerts eertijts hebben ghedaen in Brasiliën ende andere gewesten tot hare merckelicke profijten / en daer toe ghebuycken onse eyghen arme Inghesetenen die met menichten daer op spij waeltende/ gelijk ooc mede het volck van die Landen/ mitsgaders de swarten diemen tot dien eynde aldaer soude brenghen / welke al te samen met desen arbeidt rijckelijck souden kunnen verballen haren nootdruft/ omme hier door te mogen hebben een seker retour/ het welke in korte jaren soude kunnen opbrengen een merckelicke schat. Op de selve kusten aen den Oever salmen ooc kunnen approprieren bequaame Zout-pannen/ also het seer leech landt is/ omme de Schepen voor teersteint wederkeeren af te laden ends onse Landen te versorgen van grof Zout. In somma/ in dese plaetsen souden wy voor eerst maken te krijgen een vasten boet/ en ons inde selve niet weerbare forten verskerende/ behouden een goeder retraicte/ omme daer na gelegenheid te hebben voorder avontuer te soecken op verscheidē oorden van Indien ghelijckerwijs men ooc mede van Gunea souden kunnen doen/ op de kusten van congio en geheel Africa tot aen de cabo de Bon Esperance, wesenbe het begrip vande Lande so groot dat de Spaengiaert het hondertste deel niet en heeft kunnen beslaen/ ende mette Inwoonders van dien te maken goede aliantie en nieuwe traffiquen/ selfs met beneficie van onse eygene ingesetenen/ so noopende verscheidē manufacturen/ als Lijnwaeten/ Saerijen/ Sapeen/ Smallen Bombazijnen/ Linten/ Spiegels/ Glazen/ Messen/ als andere Waren die vanden Spaenjaert tot dien eynde dus langhe wt dese Landen zijn getrocken/ en ons sulden dienen omme aldaer in plaetse van gelt te verhandelen/ het welke

noch

doek des te beter sal gelucken/vermits meest alle deselve Matten/ghe-
denckende de Barbarijſche Tyrannie begaen aen hare boozſaten en
gebuere(doot vpant zijn vande Spaenſche heerschappij. Wat dese en
andere gewesten hebben wy te verwachten/Supcker/Hupden Tabac
Bresilien/Ebben-hout/ ende diuersche ſoorten van welriekende ende
Medicinale Houten ende Gummen/Indigo en diergelijke kostelike
Werwen/Wolle/Catoen Sals-paril/Paerlen en andere costelickheden
meer: Waer van eenige waeren niet alleen profijt sullen gheben aen de
participanten vande Compagnie/maer ooc sonderlinghe dienstich om
niet alleen het volc ter selver plaetsen/maer ooc onse ingesetenen alhier
int werc te houden. Diergelike auantagie hebben wy te verwachten
int stuck vande Minen die alreede ten deele zijn bekent / ofte by ons
met hulpe vande Americanen als noch staen te ontdecken: Sonder dat
den Spaenjaert in alle 't selue int minste sal konnen boozsien of eenich
belet doen: Also wy hem te water te machtich syn/en te lande dooz de
groote distantie ende ongelegentheyt van passagien/vermits het ghe-
berchte/dicke bosschagien en morassen onmogelijc is. Wat aengaet de
Landen die alreede by den Spaenjaert syn geoccupeert/en met ster-
ten van volc van wapenen beset/waer van de inwoonders dagelicks
sichten onder hare tyrannie en van tijt tot tijt verwachten hare ver-
lossinghe/sullen wy voort eerste ongemoept laten/houdende alleen het
ooge op eenige die accessibel zijn/en voort met onse macht en menich-
te van Schepen te water doe het effort/alle toe ofte uptvoer op de fron-
tieren benemen/de havenen beroumen/syne Schepen afhandich te
maken/de Armade van Oorlogte tegen de staen en te destrueren/omme
alsoo zijne Minen en alle retouren vruchteloos te maken. Het welcke
wy sonderlinge wel sullen conuenen wtvoeren / indien wy maer de sake
met goede ordze/macht en couragie eendrachtelijc by der hant nemen:
Also sullen wy ooc op de kusten van Africa den toevoer van zijne slave
konnen verhinderen ende daer dooz de Spaenjaert/niet alleen ontblo-
ten van zijne wercklieden/sonder de welcke hy niet en can wtbrengen/
maer hem ooc ontnemen de tollē die hy in Angola en elders int wtvoe-
ren vande slaven is genietende/behaluen eenige secrete gelegentheden
meer die wy om redenen verswijgen: Alleenlick daer by voegende het
Gopaele secours ende vordere toefegginge vande Hoogh. Mog. Heeren
Staten Generael/bestaende in een merckelick getal van groote Sche-
pen en Jachten wel gemonteert/waer dooz de onkosten van dese Com-
pagnie meer als het tienden deel sullen comen te verlichten.

Dese en andere redenen behooren immers alle goede Patriotten te
moberen tot vorderinghe en liberale contributie van dit nootwendich
ende important concept/sonder het selue wt eenige particuliere insich-
ten/trage resolutien/of pretence interessen te retarderen? te meer alle
negotien op Spaeniē syn ontsept/ op Italien periculeus/op Vrancrijck

door de Oorloge onsecker/ op andere gewesten van rypnen profyten/
en int generael in merckeliche decadencie/considerende dat wy wel eer
wt veel minder noot en kleynder apparentie ons aboutuer van begins
ne met groot hasard hebben moeten soecken in de Landen van Oost-
Indien/en dat niet sodanighen succes als boven is verhaelt/ dat daer
door dese Landen ettelike milioenen syn verrijckt en noch syn gezien
te profiteren: Het welcke nochtans niet en is te vergelycken by de im-
portantie van dese Compagnie/ soo ten aensien vande kleyne distantie
van plaetsen/cargasoenen/ende sterckelicker onkosten vande equipage/
mitsgaders vande groote profytē/die ongetwyfelt ooc sullen trece-
ken veel wttheemische Potentaten/als om den sonderlingen dienst van
het Vaderlant in dese onse gelegentheyt ende den afbreuck vande Ko-
ninck van Spanien/ also alle verstandige met wy deselve moetē hou-
dē voor het eenich middel/omme ons eenmael te verlossen vande scha-
delicke/bloedige en langhduerige Oorloge/ en den staet deser Landen
te stellen in volcomen versekerheyt/ door eenen bestendighen onbe-
driechelicken vrede.

Ondertusschen moeten wy ons alhier stellen in goet postup/omme
van onse palen af te werē het aenstaende gewelt vande harde oorloge/
deselve en onse waerde Wythept mannelick beschermen tegen alle listi-
ghe aenslagen/ te meer wy niet een boet Lants en hebben tot onse re-
traite/en (vertrouwende op de rechtbeerdicheyt van onse sake) tot dien
eynde God Almachtich bidden om continuatie van syne genadige hul-
pe en bystant/voorts de reste van het gemeene beste bevelen de wijsheyt
ende goede zorgē vande Hoogh. Mo. Heeren Staten soo Generael/ als
int bysonder/ onse Chyristelijcke Overhept/ ende insonderheyt van den
Dooyl. ende vooytreffelicken Voyst den Prince van Orangien/ wiens
vooyzichticheyt/wackerheyt en cloec belept dese Landen by ervarent-
heyt ten overbloet overtuyghen met soo veel heroijcque daden tot hare
onsterffelicke verbintenisse: Niet twijffelende of den selven Godt sal
syne Princ. Excell. ende andere Princen ende Voysten/mitsgaders alle
Krijchs-oersten en Patriotten/ die so getrouwelicken haer lijf/ goet/
en bloet voor de bythept van ons Vaderlant zyn wagende/ segenen in
alle hare raetslagen ende exploten/tot grootmakinge van synen heyl-
ghen Naem ende onser behoudenisse. Met haest wt Amsterdam den
1. Decemb. 1622.

Daer vverdr ghevraccht:

Alsoo tot het West-Indischs Capitaal ten minsten tachtentich
tonnen Gouts gerequirert/en genomen daer waren 60. geteet-
kent met het subsidium so de Hoogmog. Heeren Statē Generael
gheconsenteert/ waer datmen de restirende twintich tonne Gouts sal
binden

binden/onder de Compagnie met Pennigen op interest te beſwaren?

Om voorsz eerst tien tonne Gouts te beromen/ wort by ſommige trouwe Lief-hebbers van't Vaderlant voorgeſlagē/ dat men een getal van duysent vermogende Patriotten over de ſeven Prohintien ſou verdepoulen/ die elcks voorsz hooft ten minſten vier of ſes hondert Daler ſouden teekenen. Hier van ſouden exempt weſen/ die te voren hebben geteekent. Om d'welc met alle beſeſtheit int werc te ſtellen/ ſoudē de Ma-giſtraten vande Hoochmog. Heeren Staten Generael worden daer toe geauthoriſeert. Het waer te wenſchen/ dat ooc alle vermogende Offi-ciren een Jaer gagie/ende de Colonnelſ/ Gouverneurs/ Witneſters/ Capiteynen met hare Luptenants maer een maent ſalaris in drie ja-ren te betalen/ hadden by gheſet. Wel verſtaende/ dat hier van ſouden exempt weſen/ die bevorens ooc hebben geteekent. En op dat de voorsz Perſonen geen reden hebben hier over te doleren/ ſo ſtaet het haer by/ wanneer ſy het derde part hebben voldoen/ en de Compagnie geſloten datſe hare actien aen anderen mogen vercoopen.

En alſo vele Patriotten door het langſaem equippiren (dat nu voorsz gaet) tot het teekenen ſeer onluſtich geworden/ of het niet geraden ſal weſen met Billetten te advertiren/ dat wanneer de Participanten op ſekeren aengeſtelden dach vande Maent haer derde part voldoen/ dat de Compagnie daer op voorsz ſal geſloten worden/ ſonder dat jemandt daer na ſal toegelaten worden tot het teekenen. Is te verhopē wan-neer de Patriotten den rechten ernſt ſullen vermercken/ datſe haer ſul-len verhaeſten/ ſo dat in twee maenden tijts het Capitael noch ſeer zal verſterkt worden.

Belangende nu dat ander reſtirende millioen/ ſullen wy Participanten int generael om beter correſpondie wille tuſſchen de Ooſt en Weſt-Indiſche Compagnie geern accorderen/ dat 'tſelve ſal genomen wor-den wt ons Ooſt-Indiſchs Cantoor/ met conditie dat 'tghene daer mede ſal worden geproſeuteert/ inde Ooſt-Compagnie ten behoeve van alle die Participanten int gemeen ſal worden verantwoort/ waer mede den Ooſt-Indiſchen Borgher ter liefde vant Vaderlant hem gern ſal laten ghenoeghen.

E X T R A C T

Vt het

T E G E N - V E R T O O C H,

By eenighe Lief-hebbers vande waerheyt/ende mede Participanten vande Oost-Indische Compagnie aende Ed. Hoog: Mog: Heeren Staten Generael/ Op seecker vertooch/by eenige gemiscontenteerde Participanten so sy haer toonen/in openbaren Druk wtgegeven/ tegen de Regieringe vande Bewint-hebbereren vande Oost-Indische Compagnie.

Vooreerst seggē sy/ dat door quade regieringe van de Bewint-hebberen/ apparent is te spruytē dē geheelē onderganc van de Compagnie/ en daer by te seggē als 't selve geschiet soude zyn/ en haer selvē Heer en Meester gemaect soude hebbē van Oost-Indiē/ dat alsdā hare giericheyt/ haer daer mede niet en soude contenten/ maer al voort en voort naer meerder hoocheyt ende authoriteyt soude trachten/ ende niet rusten voor dat se haer selven Heer en Meester souden hebben gemaect vant Landt/ contradiceert hem selven/ want de Compagnie ten onderganc gebzacht zijnde/ wat macht ende authoriteytsal dan by de Bewinthebbereen zyn/ om haer Meester van 't Landt te maken.

Gelijck mede seer calomnieus is/ te seggen dat se aengenomen hebben aen haer selven/ te verkoopen ende te leveren al wat tot de Equipage van noode was/ gemerckt ons kennelijck is/ geen Bewinthebbereen d'een van de anderen (elcx int stuck van de Administratie haer opgelept) en mogen koopen/ sonder het selvighe eerst ende al voorens het heele Collegie van de Bewinthebbereen aen te dienen/ die het selvighe alsdan gelijckelijck doen/ het welke sy nochtans vanbreinde/ geen Bewinthebbereen wesende/ wel moghen doen: Sulcx dat het niet van calomnien en zyn/ dat se dien aengaende verder spreken.

Gelijc mede seer calomnieus is/ de Compagnie goederen van malcanderen te koopen/ gemerckt geen goederen de Compagnie aengaende en worden vercocht/ sonder al voorens behoorlike billettē daer van over al in conformite vant Octrop gheaffigeert gheweest zijnde/ daerinne den dach van verkoopen werdt geprefigeert/ ten eynde een pder

pder die daer gadinge hadde/ hem ter bestemder plaetse en tÿde mochte laten binden.

Maer toe de vergaderinge van de seventhienen/ als daer wert verscreven/ die alsdan onderhouden in haer verkoopen/ dese navolghens de manieren/ gelijk ons/ als die diversche goederen gecontracteert hebende/ kennelijck is.

Eerst wert in de vergaderinge omme gebzaecht/ ofter jemant is/ die directelijcke ofte indirectelijcken/ in de koopmanschappe daer in ghebzacht wert soude participeren / datse haer selven sullen hebben te openbaren/ het welck haer op den eed diese gedaen hebben wert belast: Ende jemant hem openbarende wert belast buyten te staen/ ende hem te boegen by zijn medestanders/ die omme te koopen komen/ ghelijck diversche malen is ghebeurt.

Ende also daer dickwils diversche Compagnien verschijnen/ omme eene parthie te koopen/ zoo werdt d'eene Compagnie vooz ende de andere naer/ tot de laetste toe/ binnen ontboden / ende men komt niet pder een te Lof ende te Bot/ ende al t'samen gehoozt ende de bal by de put gebzacht zijnde/ werden als dan ghelijckelijc binnen ontboden/ ende wort haer aengeseyt/ dat de Bewinthebberen van meeninge zijn met de partijen door te gaen/ sonder dat d'een van d'andere weet watse geboden hebben/ datse daeromme elc een befloten billet souden inleveren/ ende daer inne stellen de hoogste prÿsen die elcks soude willen gheven/ ende dat men de Coopmanschappe sal laten volghen / die het hoogste in syn Billeth ghestelt zoude hebben / ghelijck als dan oock gheschiet ende ons oock ghebeurd is / wat nadeel de Participanten/ ofte wat voordeel de Bewindt-hebberen die inde Coopmanschap deelen/ daer mede aenghedaeen werdt / kan een pder van goet oordeel wel afmeten / ende soudemen de Bewint-hebberen daer van wtfluyten/ tselve soude de Compagnie seer nadeelich syn / want het dickwils de treffelickste Coopluyden ende Boer-vincken zijn/ daer door de parthie gecontracteert ende vercocht worden/ want onvertocht blijvende/ soude de Compagnie haer al te meer niet Interest moeten beswaren/ alsoo de negotie niet stil en mach staen / sulcks alle 'tgundt daer vorder van wert gesept niet dan calomnien en zijn.

Datmen de Bewint-hebberen ofte eenighe van dien culpeert/ datse haer niet roopen ende vercoopen van Actien hebben geneert/ ende dat de Doleanten veel partijen jaeeenighe boden haer vermogen hebben inghelockt/ daer sy nu schijnen aen te worghen/ het welcke voozwaer rediculeus ende haer eygen groote giericheyts schult is/ want diet wil hebben al/ kÿcht dick-wil niemendal/ alsoo het spreek-woort seyd: ende wie wil gaen ter sol/ moet wachten synen bol/ doch dit ist ghene haer so hart dzuct/ daer doorse van vileynie niet en weten watse al tot nadeel vande Bewint-hebberen/ haer eben Raesten niet leughen-tale

ende Calomnie zullen wt smijten.

Te segghen dat die Bewindt-hebbēren (niet te zhenstaende Godt Almachtich veel Schepen in salvo heeft laten overcomen / daer door groote winste wt hadde behooren te ontstaen / ende de actien tot hooger prijsse ghebracht/ende consequentelike verdeelinghe voor de Participanten behooren ghedaen te werden/) haer selven door onnoodighe Equipagie verhindert hebben/ daer van werdt by haer gesproocken/ als de Blinde van de Verwe sprack.

Dese Doleanten moeten weten / dat tot twee Jaeren aenden andere extraordinaris groote onnoodighe Equipagie zijn ghedaen/daer door ende door de Oorlogen in Duytslandt/ Vranckrijck ende Polen die de vente vande Specerije beletten / ende andere inconuenienten van de Engelse/de Actien niet opgelopen. Maer wie hadde hun lipden versceekert/ dat de saecke in Indien teghen d'Engelsche soo soude wtgesvallen hebben?

Maer door de Bewinthebberen nootsakelijc tot het equipperen zijn gedwongen worden/ wesende daer toe oock van syn Princel. Excell. ende de Hooghinogende Heeren Staten Generael/met assistentie van vyf Schepen behoorlijck ghemonteert / ernstelijcken geanimeert/ om meerder ontfeyt in tijdes voor te komen / ende den florierenden Oost-Indischen handel / tot dienste van de Landen ende de Participaeten te conserveren/met wat fundament ende redenen de Bewinthebberen hier in doch zijn te beschuldigen. Althijt is dit voorseker/ dat de actien meer int verloop gekomen door sommiger Doleanten calumnien/ als door die andere inconuenienten. In somma wy houden de Bewinthebberen int generael voor eerlijcke lipden/ die hare goeden naem en faem niet sullen versumpen/ ende daerom bereypt zijn haerder administratie oprechticheyt met eene generale richtige rekeninghe te versegelen/ waer mede sy niet alleen voor Godt/ maer ooc voor alle menschen sullen verrichten een werck dat eerlijck ende prijselijc is : om dat door haren oprechten handel Godt ghe-eert / ende den naesten (die door de valsche calumnien was ontsticht) sal worden gherust.

Dit hebben wy tot onderrichtinghe van zoo vele eerlijcke lipden/ insonderheyt der Participanten willen voorhouden/ op dat de ghenen die van der Bewinthebberen administratie geheel ignorant zijn/ende door de uytghestopde fameuse libellen sonden moghen de selve voorbaecht houden/ haer wederom gherust stellen / ende naer den aert der liefde van haren even naesten verdeelen.

Post datum.

Ontfanghe ick eerst Copie/ vant ghene by de Hooghinogende Heeren Sta-

ren Staten Generael. Den 8. Junij leestleden / is in deliberatie ghe-
lept/ daer upt wy onder anderen verstaen/ dat de Oost Indische Com-
pagnie sal gecontinueert worden/ mits dat de Bewinthebbers gehou-
den sijn/ in Martio toekomende/ als dit Octrop komt t'expireren/ te
doen generale rekeninge van hare administratie / zoo wel upt de par-
ticuliere rekeninghen van die respective Cameren / ende de generale
rekeningen van Indien als upt de respective Staten van tijt tot tijt/
upt Oost Indien overgesonden/ ende dat op alsulke forme ende ten o-
verstaen van sulck e Ghedeputierden (waer onder de Hoost-partici-
panten tot onser alle meeste gherustheyt sonder twijffel begrepen) als
by de voorsz. Heeren sal goetd ghebonden worden: Met den kortsten/
wanneer ten meesten dienst van de Landen/ ende nutte van de Parti-
cipanten alsulcken order sal ghestelt worden/ waer door alle quaet be-
dencken wert ophouden / zoo behooren dan alle Doleanten voortaan
haer gerust te houden/ ondertusschen voort den tegenwoordigen goeden
Oost-Indischen staet God doch danckende / en de Hoog. mog. Heeren
Statē Generael ootmoedelijc biddende/ dat het voorsz. redressement na
de ghedane rekeninghe mach int werck ghesteldt worden/ waer mede
wy met dese wensch slupten/ segghende:

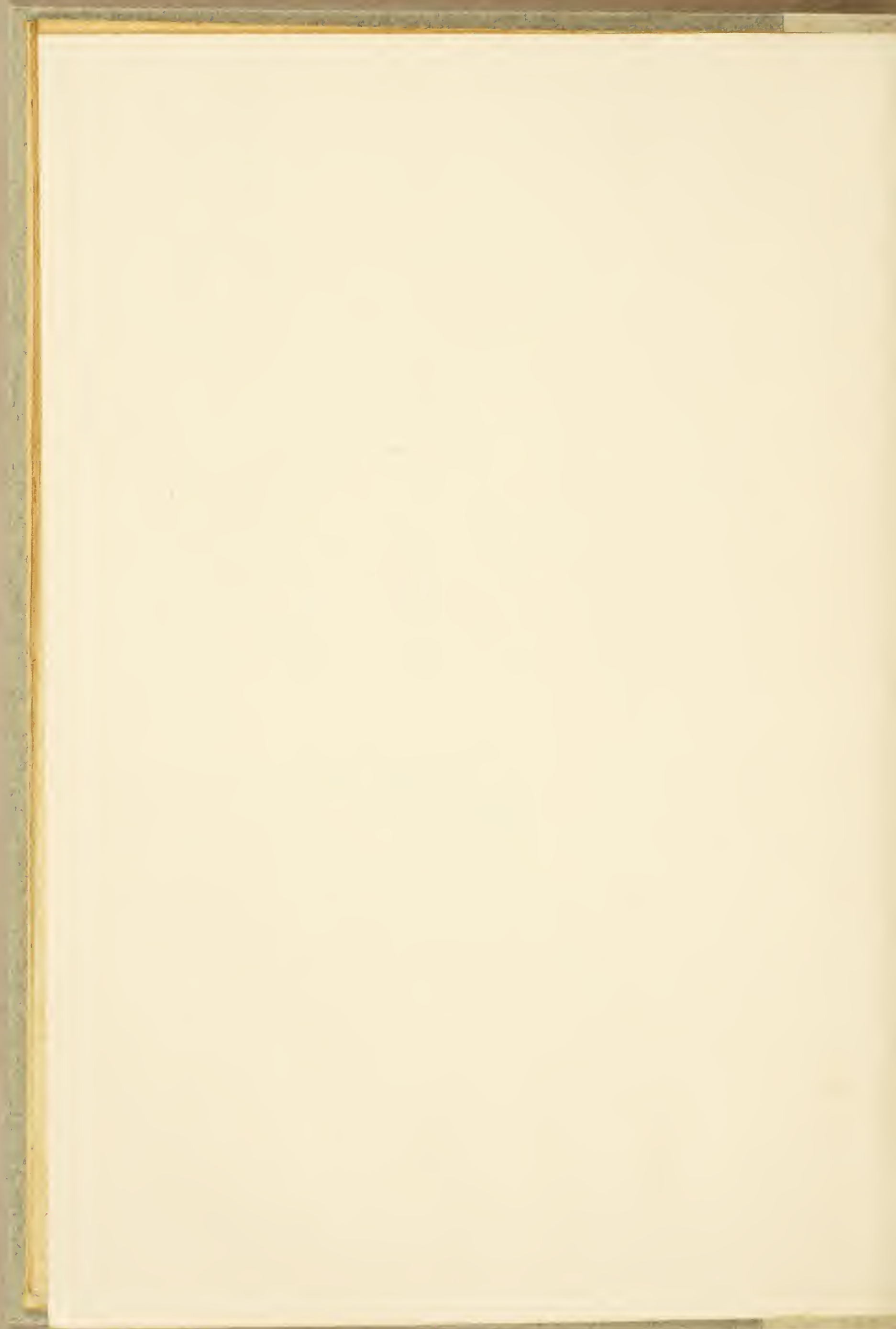
Godt segene voortaan de Oost-ende West-Indische
Compagnie voor de Vereenichde Nederlanden.

Handwritten text in a cursive script, likely from a 19th-century manuscript. The text is arranged in several paragraphs, though the ink is faded and the handwriting is difficult to decipher. It appears to be a letter or a journal entry.

Great South Bay, Long Island, N.Y.

Handwritten text, possibly a signature or a closing, located in the lower middle section of the page. The ink is very light and the handwriting is cursive.

691
1

F 622

D 429 dw

750

cc 6/31/95 dw
Eaton 19671

